

24 lipca 2025r.

Marszałek
Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska

Petycja

w sprawie:

podjęcia przez Senat RP uchwały w sprawie wezwania Ministra Rodziny i Polityki Społecznej do sprostowania obwieszczenia z dnia 4 maja 2023 r. w sprawie wskaźnika waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne za 2022 r. (Monitor Polski Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej z 2023 r. poz. 497) celem doprowadzenia jego treści do zgodności z art. 25 ust. 6, 7, 8 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 1998 Nr 162 poz. 1118 z późniejszymi zmianami).

Na podstawie art. 63 Konstytucji RP i art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014r. o petycjach (Dz.U. 2014 poz. 1195 z póź. zm.), działając w interesie publicznym i własnym, zwracamy się z żądaniem podjęcia przez Senat uchwały w sprawie wezwania Ministra Rodziny i Polityki Społecznej do sprostowania obwieszczenia z dnia 4 maja 2023 r. w sprawie wskaźnika waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne za 2022 r. (Monitor Polski Dziennik Urzędowy Rzeczypospolitej Polskiej z 2023 r. poz. 497) celem doprowadzenia jego treści do zgodności z art. 25 ust. 6, 7, 8 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 1998 Nr 162 poz. 1118 z póź. zm.).

Uzasadnienie

- (1) Wskaźnik waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne za rok 2022 został błędnie wyliczony, tj. niezgodnie z art. 25 ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych¹ (ustawa o FUS).
- (2) Obwieszczony wskaźnik waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne za rok 2022 został określony w wysokości 114,40%². Został on **zaniżony** o **2,05** punktu procentowego w stosunku do prawidłowo wyliczonego, który powinien wynosić **116,45%**.
- (3) Omawiany i kwestionowany wskaźnik waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne nie jest ustalany arbitralnie przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej, czy też Radę Ministrów.
- (4) Szczegółowe zasady wyliczania rocznego wskaźnika waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne są precyzyjnie zdefiniowane w Ustawie z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (ustawa o FUS).
- (5) **Zgodnie art. 25 ust. 6, 7, 8, 9, 10 ustawy o FUS zapisy regulujące sposób wyliczenia rocznego wskaźnika waloryzacji składek stanowią, że:**
- (6) *6. Wskaźnik waloryzacji składek (WWS) jest równy wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem (CPI) w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji w stosunku do poprzedniego roku powiększonemu o wzrost realny sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji w stosunku do roku poprzedniego (ΔWWR), z zastrzeżeniem ust. 9. Wskaźnik waloryzacji składek nie może być niższy niż wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji w stosunku do poprzedniego roku.*
- (7) *7. Wskaźnik wzrostu realnego sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne (WWR), o którym mowa w ust. 6, otrzymuje się poprzez podzielenie wskaźnika wzrostu nominalnego (WWN) sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji w stosunku do roku poprzedniego przez wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem (CPI) ustalony dla analogicznego okresu.*
- (8) *8. Wskaźnik wzrostu nominalnego (WWN) sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne, o którym mowa w ust. 7, stanowi iloraz sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji i w roku poprzednim.*
- (9) *9. Wskaźnik waloryzacji składek za rok 2000 jest równy wskaźnikowi wzrostu przeciętnego wynagrodzenia za 2000 r. w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia za 1999 r.*
- (10) *10. Wskaźnik waloryzacji składek ustala się z dokładnością do setnych części procentu.*
- (11) Obwieszczony wskaźnik waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne za rok 2022 w wysokości 114,40% jest równy wskaźnikowi cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji w stosunku do poprzedniego roku (inflacja - CPI). Przyjęcie takiego wskaźnika

¹ Ustawa z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. 1998 nr 162 poz. 1118)
<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU19981621118>

² Obwieszczenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 4 maja 2023 r. w sprawie wskaźnika waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne za 2022 r. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20230000497>

waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne oznacza, w myśl zapisów ustawowych, że wzrost realny przypisu składek emerytalnych (2022/2021) był na poziomie „0” lub też był ujemny, co jest niezgodne ze stanem faktycznym.

- (12) ZUS będący administratorem Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ogłasza corocznie w ramach **Informacji z wykonania planu budżetu państwa w części 73 – ZUS - Sprawozdanie z wykonania planu finansowego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych**.
- (13) Informacja o przypisach składek, w tym sprawozdanie Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za rok 2022, zostało ogłoszone do publicznej wiadomości 2 sierpnia 2023 r. na stronie internetowej www.bip.zus.pl³. Jest to istotne, bo wskazana informacja jest wiarygodnym dokumentem, w którym ZUS publicznie informuje o przypisach składek na poszczególne fundusze ubezpieczeniowe, w tym o wysokości przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne. Ta informacja podlegała kontroli NIK⁴.
- (14) Zgodnie ze wskazaną Informacją z wykonania planu budżetu państwa w części 73 – ZUS „Sprawozdanie z wykonania planu finansowego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Sprawozdanie z wykonania planu finansowego Funduszu Emerytur Pomostowych, Sprawozdanie z wykonania planu finansowego Funduszu Rezerwy Demograficznej za 2022 rok” określono następujący przypis składki na fundusz emerytalny w poszczególnych latach, tj. w 2021 r. i 2022 r.:

Treść	2021 r.	2022 r.			
	Wykonanie	Plan po zmianach	Wykonanie	% wyk. planu po zmianach	2021 r. = 100% % wzrostu nominalnego
	w tys. zł				
Składki (przypis) - fundusz emerytalny	140 974 983	157 254 450	163 748 778	104,1	116,2
Pozostałe przychody (przypis) - fundusz emerytalny	1 406 853	959 091	2 467 453	257,3	175,4
Razem (przypis) - fundusz emerytalny	142 381 836		166 216 231		116,74

- (15) Na podstawie powyższych danych:

$$\text{wskaźnik wzrostu nominalnego (WWN)} = \frac{166\,216\,231 \text{ tys. zł}}{142\,381\,746 \text{ tys. zł}} = 116,74\%$$

przypis fundusz emerytalny w roku 2021 – 142 381 746 tys. zł
przypis fundusz emerytalny w roku 2022 – 166 216 231 tys. zł

- (16) Z przedstawionych powyżej danych wynika, że zdefiniowany w art. 25 ust. 8 ustawy wskaźnik wzrostu nominalnego (WWN) sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne wyniósł **116,74 %**.

³ ZUS - Informacja z wykonania planu budżetu państwa w części 73 – ZUS Sprawozdanie z wykonania planu finansowego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Sprawozdanie z wykonania planu finansowego Funduszu Emerytur Pomostowych Sprawozdanie z wykonania planu finansowego Funduszu Rezerwy Demograficznej za 2022 rok
<https://bip.zus.pl/documents/493361/494110/Sprawozdanie+FUS+FEF+FRD+cz73+za+2022+r.pdf/f6e50ec1-2762-eea8-899-122f9a957fd?i=1690970730979>

⁴ NIK – Informacji o wynikach kontroli „Wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz planów finansowych: Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Emerytur Pomostowych, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – państwowej osoby prawnej”.

- (17) Wskaźnik wzrostu realnego (WWR) sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne (wyliczony zgodnie z art. 25 ust. 7 ustawy) kształtuje się następująco:

$$\text{wskaźnik wzrostu realnego WWR} = \frac{WWN}{CPI} = \frac{116,74}{114,40} = 102,05\%$$

WWN – 116,74%

CPI – 114,40% - wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych za rok 2022⁵ (M.P. 2023 poz. 68.)

a więc:

$$\text{wzrost realny } \Delta WWR = WWR - 100\% = 102,05\% - 100\% = 2,05\%$$

Z przedstawionych powyżej wyliczeń wynika, że wzrost realny sumy przypisu składek na ubezpieczenie emerytalne w roku kalendarzowym poprzedzającym termin waloryzacji (tj. 2022 rok) w stosunku do roku poprzedniego (tj. 2021) ΔWWR wyniósł 2,05%.

- (18) Kierując się zapisami ustawy (art. 25 ust. 6) prawidłowo wyliczony wskaźnik waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne za 2022 rok wynosi:

$$WWS = CPI + \Delta WWR = 114,40\% + 2,05\% = 116,45\%$$

- (19) Z przedstawionych wyliczeń niepodważalnie wynika, że w Monitorze Polskim z 2023 roku poz. 497 Minister Rodziny i Polityki Społecznej obwieścił błędnie wyliczony, niezgodnie z ustawą, wskaźnik waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne za 2022 rok.

- (20) Prawidłowo wyliczony, zgodnie z ustawą, wskaźnik waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne za 2022 rok wynosi 116,45%.

- (21) Skutki błędu w wyliczeniach za 2022 r. w Obwieszczeniu w skali całego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazano poniżej.

- (22) Szacowana suma skapitalizowanych kapitałów początkowych i składek emerytalnych ubezpieczonych za rok 2022 przed waloryzacją wyniosła **3,125 biliona PLN**.

- (23) Zaniżenie wskaźnika waloryzacji o 2,05 p.p. skutkuje nienaliczeniem kwoty waloryzacji kapitałów i składek ubezpieczonych (przyszłych emerytur) w Funduszu Ubezpieczeń Społecznych na poziomie co najmniej **64,06 miliarda PLN** i tym samym ich zaniżeniem o tę kwotę i w efekcie pokrzywdzeniem ubezpieczonych. Jest to szacunek ostrożnościowy.

- (24) Mając na uwadze przedstawione powyżej wyliczenia i argumenty petycja, jak i wynikające z niej żądanie, są zasadne.

- (25) Zgodnie z art. 4 ust. 3 ustawy o petycjach wyrażamy zgodę na ujawnienie na stronie internetowej podmiotu rozpatrującego petycję lub urzędu go obsługującego naszych danych osobowych jako podmiotów wnoszących petycję.

⁵ Komunikat Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 13 stycznia 2023 r. w sprawie średniorocznego wskaźnika cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem w 2022 r. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20230000068>

- (26) Uprzejmie prosimy o możliwość osobistego uczestnictwa w posiedzeniu Komisji rozpatrującej powyższą petycję.

Zagadnienia powiazane, uwagi, wnioski, pytania:

- (27) W związku z ewidentnie błędnym obwieszczeniem wskaźnika waloryzacji kapitału początkowego i składek emerytalnych ubezpieczonych w FUS za rok 2022 i konsekwencji tego stanu rzeczy dla ubezpieczonych i finansów polskiego systemu ubezpieczeń emerytalnych, jak i budżetu państwa, należy odnieść się do kilku kwestii:

1. Sprawozdania ZUS zawierające Informacje z wykonania planu budżetu państwa w części 73 – ZUS - Sprawozdanie z wykonania planu finansowego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – są corocznie kontrolowane przez Najwyższą Izbę Kontroli. Wobec oczywistej pomyłki w obwieszczeniu wskaźnika waloryzacji przez **Ministra Rodziny i Polityki Społecznej** dotyczącego składek emerytalnych za rok 2022 należy zadać pytanie:

Czy Najwyższa Izba Kontroli podejmowała lub podejmie działania kontrolne omawianego zagadnienia?

2. Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest największą polską instytucją finansową. Roczna wysokość przypisu składek ubezpieczeniowych i zobowiązania są wielokrotnie wyższe od całego komercyjnego sektora ubezpieczeniowego i bankowego. Zobowiązania „ZUS/FUS” wielokrotnie przekraczają roczny budżet Polski.

Czy w związku z tym nie należy podjąć inicjatywy legislacyjnej do ustawowego uznania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych/Funduszu Ubezpieczeń Społecznych/Funduszu Emerytur Pomostowych/Funduszu Rezerwy Demograficznej jako tzw. „jednostek zainteresowania publicznego” w rozumieniu ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym?

Również dwie pozostałe, istotne systemowo, instytucje klasyfikowane jako ubezpieczenia społeczne, to jest Narodowy Fundusz Zdrowia i Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, winny być ustawowo uznane jako „jednostki zainteresowania publicznego”.

Takie podejście byłoby w pełni zgodne z art. 2 ust.13 dyrektywy 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych, zmieniającej dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG oraz uchylającej dyrektywę Rady 84/253/EWG⁶. Podejście to byłoby również przejawem systemowej troski o efektywne i odpowiedzialne gospodarowanie środkami publicznymi.

⁶ EUR-Lex Dyrektywa 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych, zmieniająca dyrektywy Rady 78/660/EWG i 83/349/EWG oraz uchylająca dyrektywę Rady 84/253/EWG (Tekst mający znaczenie dla EOG) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=celex%3A32006L0043>

W związku z powyższym składamy wniosek o podjęcia przez Senat RP prac legislacyjnych, których rezultatem będzie uznanie wszystkich finansowych instytucji ubezpieczeń społecznych jako „jednostek zainteresowania publicznego” w rozumieniu ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym i dyrektywy 2006/43/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie ustawowych badań rocznych sprawozdań finansowych i skonsolidowanych sprawozdań finansowych.

3. Minister Rodziny i Polityki Społecznej opublikował błędny wskaźnik waloryzacji składek na ubezpieczenie emerytalne za 2022 r. w dniu 4 maja 2023 r. Wskazana data obwieszczenia jest tutaj bardzo istotna, ponieważ Sprawozdanie niezależnego biegłego rewidenta z badania sprawozdania finansowego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych sporządzone przez Biuro Audytorskie Prowizja Sp. z o.o. jest datowane dopiero na dzień 12 maja 2023 r. Oznacza to, że Minister Rodziny i Polityki Społecznej wydał obwieszczenie 8 dni przed zapoznaniem się z ostateczną opinią biegłego rewidenta (bo 4 maja 2023 r. jeszcze tej opinii nie było). Taki sposób postępowania Ministra można uznać za co najmniej niefrasobliwy. Wskazany sposób postępowania dotyczący nadzoru nad Funduszem Ubezpieczeń Społecznych przez Ministra Rodziny i Polityki Społecznej, Rady Nadzorczej i Zarządu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych dobitnie świadczy o konieczności wypracowania ustawowych regulacji wzmacniających nadzór nad największą polską instytucją finansową, będącą faktyczną własnością obywateli w niej ubezpieczonych.

W ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nieprzypadkowo znalazł się zapis art. 25 ust. 10, który stanowi, że „Wskaźnik waloryzacji składek ustala się z dokładnością do setnych części procent”. Trzeba mieć świadomość tej jednej setnej procent, bowiem w aktualnych warunkach oznacza ona kwotę waloryzacji rocznej na poziomie o +/- 400.000.000 PLN.

Załączniki:

1. ZUS - Informacja z wykonania planu budżetu państwa w części 73 – ZUS Sprawozdanie z wykonania planu finansowego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych Sprawozdanie z wykonania planu finansowego Funduszu Emerytur Pomostowych Sprawozdanie z wykonania planu finansowego Funduszu Rezerwy Demograficznej za 2022 rok
2. NIK - Informacji o wynikach kontroli „Wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 73 — Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz planów finansowych: Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Emerytur Pomostowych, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych — państwowej osoby prawnej”